

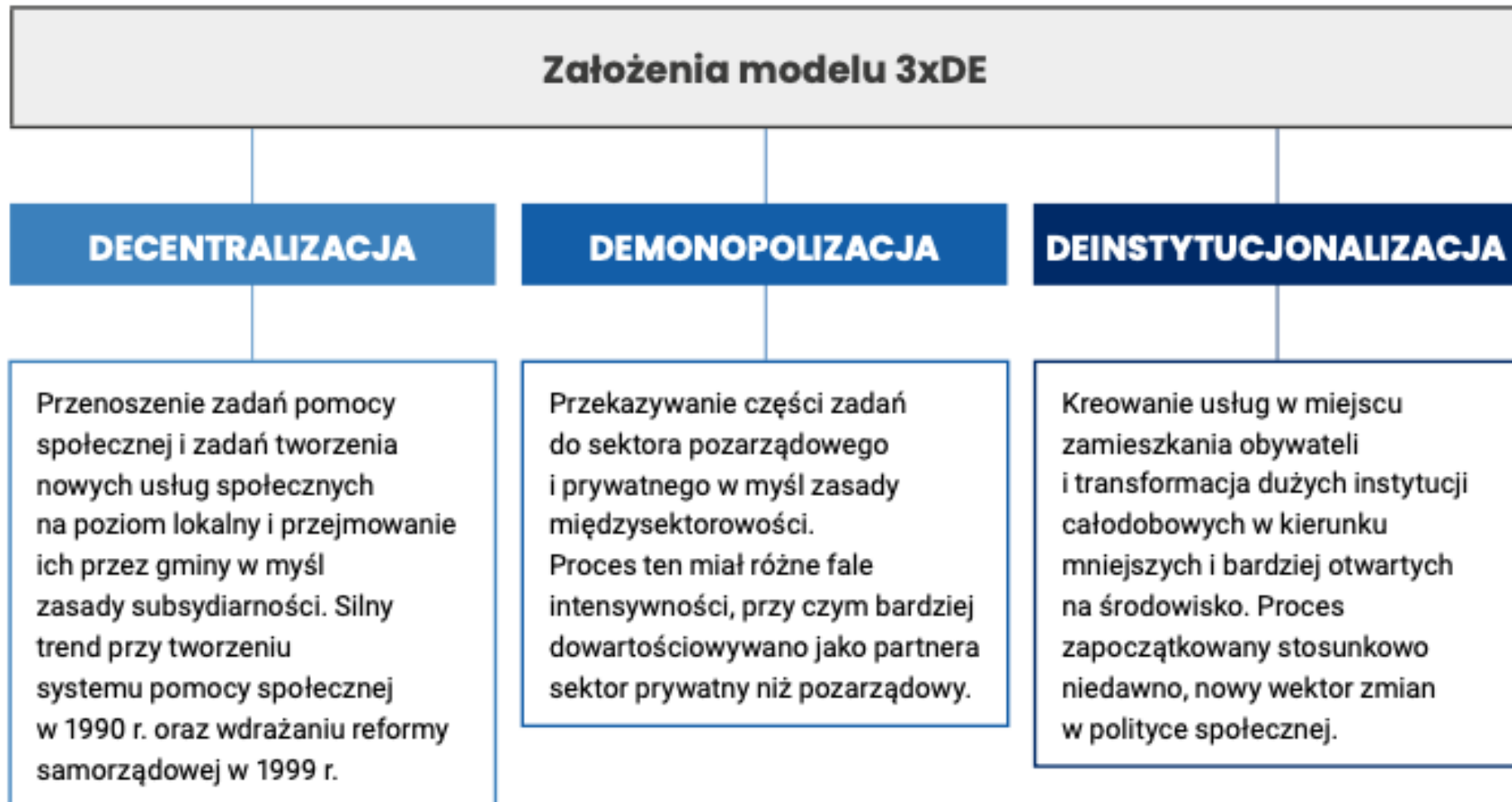
Wyzwania polityki społecznej w kontekście deinstytucjonalizacji

Paweł Rabiej

**Uczelnia Korczaka
Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej**

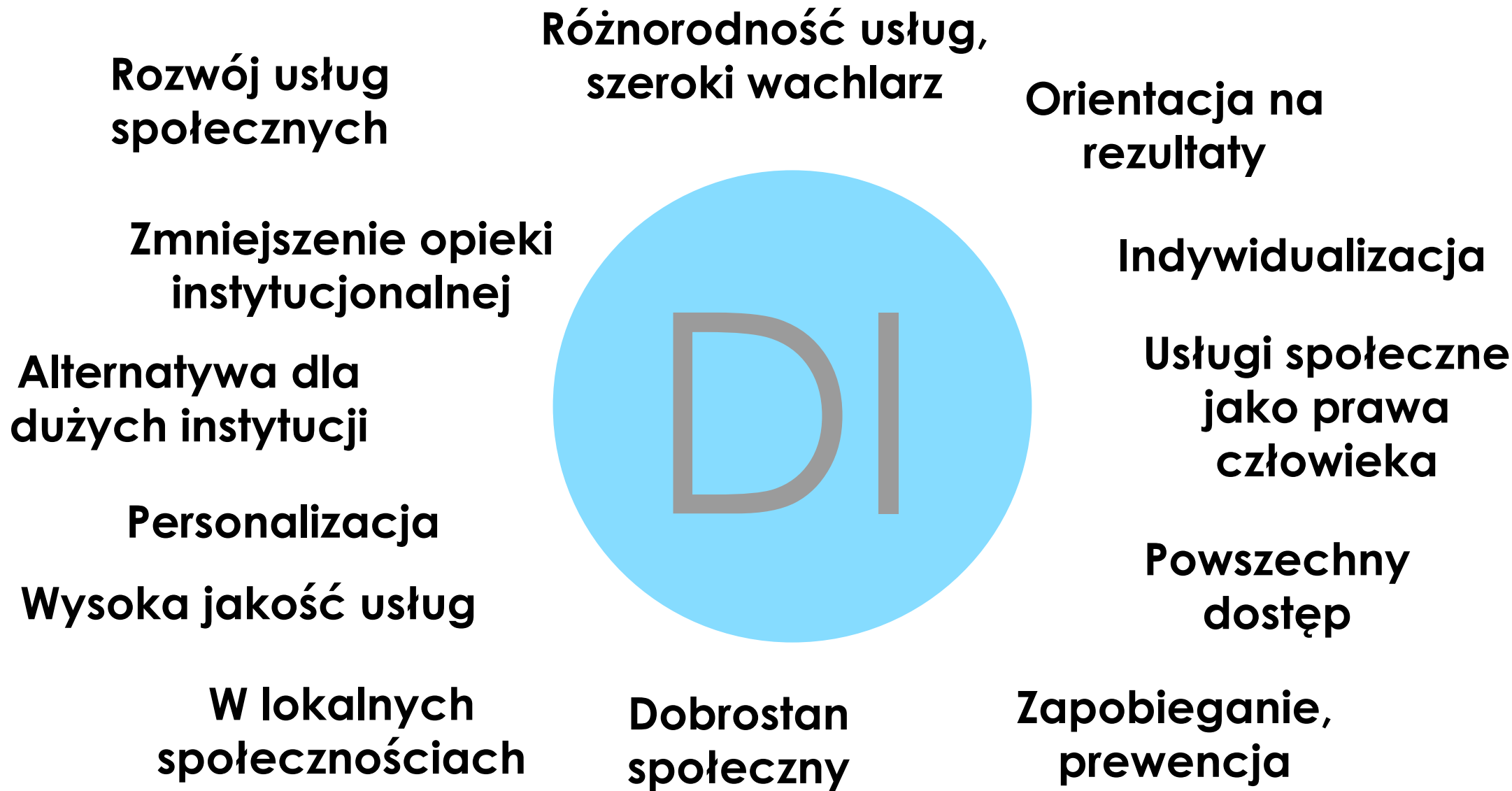
**ROZWÓJ USŁUG
ŚRODOWISKOWYCH JEST TRZECIĄ,
WIELKĄ ZMIANĄ SYSTEMU
WSPARCIA SPOŁECZNEGO**

Model 3xDE w usługach społecznych

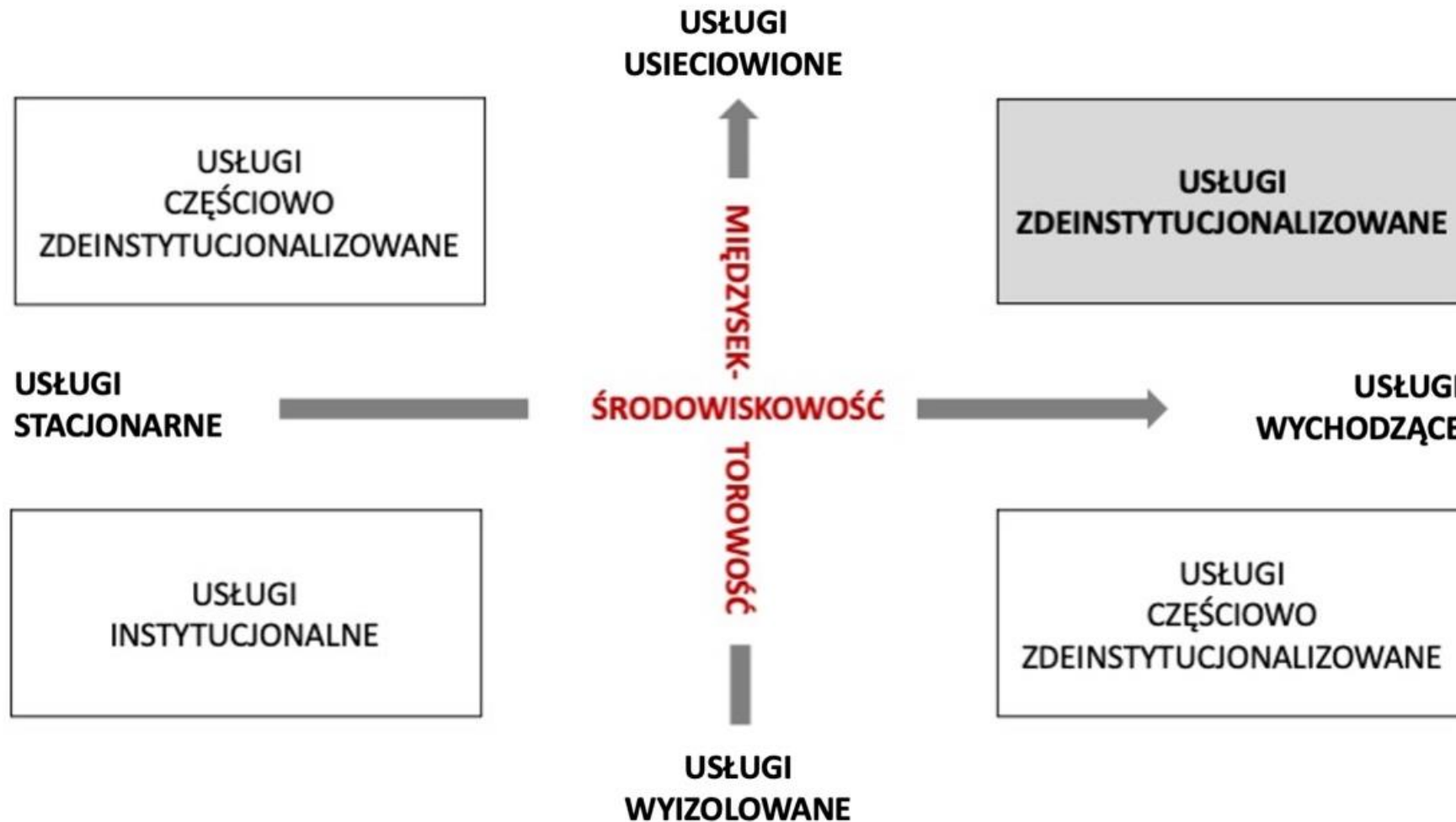

Piramida wsparcia

2 FILARY DI

DI JAKO IDEA

Rozwijanie usług społecznych w środowisku człowieka, bliżej niego, spersonalizowanych, zindywidualizowanych, świadczonych wielosektorowo.

DI JAKO STRATEGIA

Rozwijanie usług społecznych, dla konkretnych odbiorców, na poziomie lokalnych społeczności, by poprawić efektywność wsparcia i zmniejszyć konieczność opieki instytucjonalnej.

DI JAKO PROCES

Sposób transformacji instytucji, tworzenia / modyfikacji usług, skuteczne wdrażanie, mierzenie rezultatów,

RAPORT I REKOMENDACJE

Ogólnopolska diagnoza w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie 16 województw Polski

Redakcja: Mirosław Grewiński, Joanna Lizut, Paweł Rabiej

 UCZELNIA
KORCZAKA

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

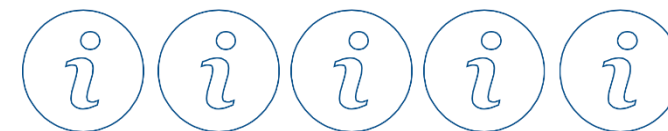
Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

BADANIE – DIAGNOZA DI

3518	Odbiorców usług
2650	Przedstawiciele jednostek
531	Decydentów w gminach
256	Studiów Przypadku - 1666 wywiadów

PONAD

8,3 tys.

BADANYCH
OGÓŁEM

6 WYMIARÓW STRATEGII DI

1.

WYPRACOWANIE NA POZIOMIE CENTRALNYM KLAROWNEJ STRATEGII WDRAŻANIA DI

- Jasne określenie kierunku: jaka ma być DI w polskich warunkach
- Proces ten powinna poprzedzić gruntowna analiza trendów, potrzeb, danych i opis zasobów instytucjonalnych
- Strategia z udziałem wszystkich interesariuszy

JAKI KIERUNEK ZMIAN?

- **"JEŚLI NIE WIESZ, GDZIE DOJŚĆ WSZYSTKO JEDNO JAKĄ DROGĘ WYBIERZESZ"** – między „zależnością od szlaku” a brakiem mapy i drogowskazów
- Uwzględnienie perspektywy wszystkich interesariuszy: odbiorców i ich rodzin, instytucji, NGO's, PES i in.
- Zapewnienie wiedzy i kompetencji w tych grupach
- Stymulowanie współpracy międzysektorowej
- Zapewnienie pracowników w sektorze oraz zasobów finansowych do przeprowadzania DI.

POTRZEBA GŁĘBSZEJ WIEDZY

TYLU BADANYCH W
INSTYTUCJACH WIE,
CZYM JEST DI

80%

82%

CHCIAŁOBY
WIEDZIEĆ WIĘCEJ
CZYM JEST DI

N=2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

STAN WIEDZY O DI W JOPS

- 85%** Chciałoby wiedzieć więcej, jak wdrażać DI w swoim obszarze
- 82%** Deklaruje potrzebę pogłębienia ogólnej wiedzy o DI
- 80%** Tylu badanych wie czym jest DI jako element polityki społecznej
- 76%** Respondenci, którzy wiedzą, na czym polega DI w ich instytucji
- 70%** Uważa, że DI jest słabo znane w środowisku lokalnym
- 44%** Tylu analizuje inne instytucje i czerpie z ich doświadczenia
- 33%** Zna osobiście kontekst i dokumenty związane z DI

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

DOBRE NASTAWIENI W JOPS

52%

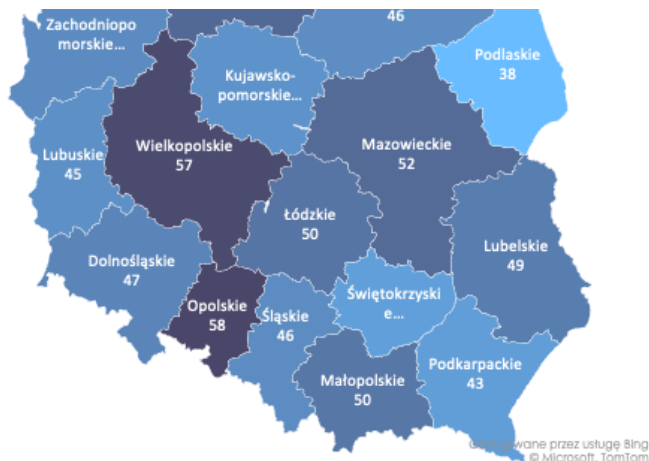
POZYTYWNE
NASTAWIENIE

WYSOKA OSOBISTA
MOTYWACJA DO
ZMIAN

44%

N=2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

WSKAŹNIK MOTYWACJI

48

Wskaźnik dla kraju

46

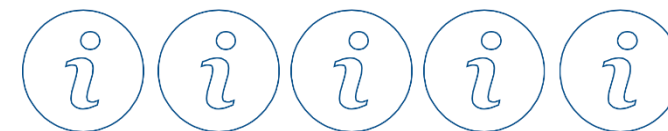
Wskaźnik dla regionu

Ogółem	48
Dolnośląskie	47
Kujawsko-pomorskie	45
Lubelskie	49
Lubuskie	45
Łódzkie	50
Małopolskie	50
Mazowieckie	52
Opolskie	58
Podkarpackie	43
Podlaskie	38
Pomorskie	52
Śląskie	46
Świętokrzyskie	43
Warmińsko-mazurskie	46
Wielkopolskie	57
Zachodniopomorskie	46

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

ODBIORCY SĄ „ZA”

- 88%** Tylu odbiorców chce więcej usług w środowisku
- 87%** Badanych uważa, że **usługi powinny być „szyte na miarę”**
- 66%** Tylu odbiorców usług **ufa osobom, od których otrzymują wsparcie**
- 47%** Taki odsetek osób w badaniu **ogółem popiera pomysł DI**
- 30%** Taki odsetek seniorów deklaruje, że **przy odpowiednim wsparciu w postaci usług środowiskowych mogłoby funkcjonować poza DPS**

SENIORZY CHCĄ BYĆ SAMODZIELNI

TYLU SENIORÓW
DEKLARUJE, ŻE CHCE
JAK NAJDŁUŻEJ
POZOSTAĆ W DOMU

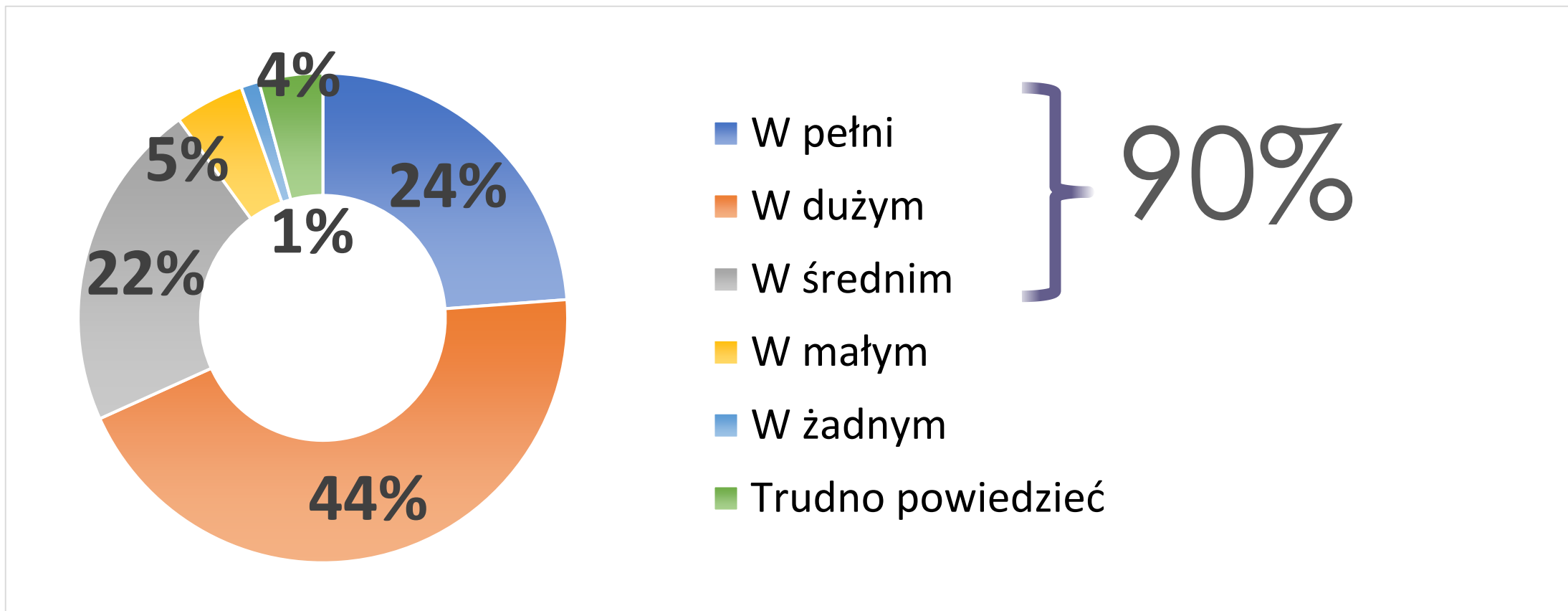
90%

54%

TYLU SENIORÓW UWAŻA,
ŻE RODZINY ZANIEDBUJĄ
OBECNIE OPIEKĄ NAD
OSOBAMI STARSZYMI

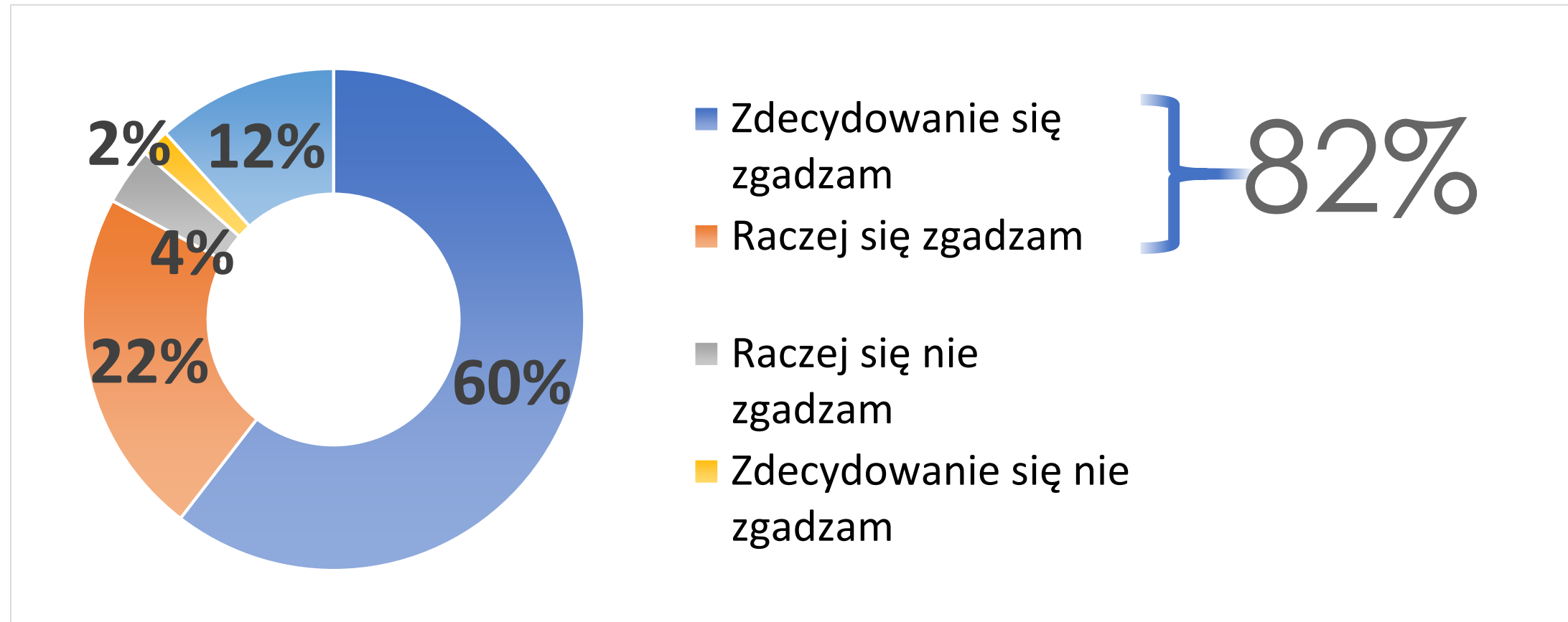
N=615, ODBIORCY USŁUG DLA SENIORÓW (GRUPA V)

ODBIORCY ZADOWOLENI Z USŁUG

N=2419, ODBIORCY USŁUG SPOŁECZNYCH OBSZARY II, III, V

ODBIORCY OCZEKUJĄ WIĘKSZEJ LICZBY USŁUG ŚRODOWISKOWYCH

N=3518, ODBIORCY USŁUG SPOŁECZNYCH OGÓŁEM

1/3 OSÓB W DPS MOGŁABY ŻYĆ POZA PLACÓWKĄ

TYLU SENIORÓW W DPS
UWAŻA, ŻE MOGŁOBY
FUNKCJONOWAĆ POZA
PLACÓWKĄ

30%

OCZYWIŚCIE POD
WARUNKIEM, ŻE
OTRZYMALIBY
ODPOWIEDNIE WSPARCIE
W ŚRODOWISKU

N=707, ODBIORCY USŁUG STACJONARNYCH, GRUPY II, III, V

OBAWY O FINANSOWANIE USŁUG

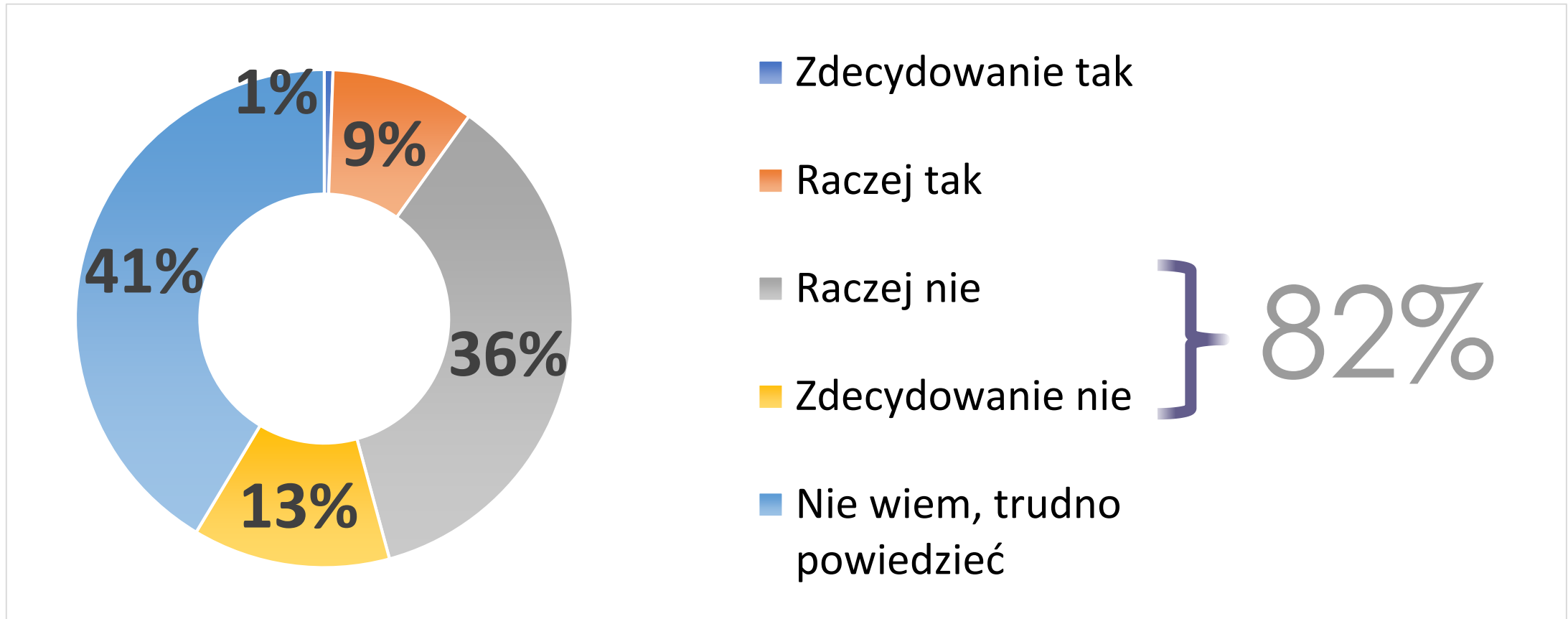
50%	Tyle podmiotów realizuje usługi na poziomie ustawowego minimum
48%	<u>Nie ma środków, by realizować usługi w sposób spersonalizowany</u>
30%	Zapewnia odbiorcom tylko część usług w standardzie
30%	<u>Spodziewa się, że odbiorcy będą płacić za usługi więcej</u>
24%	Może pozwolić sobie na personalizację i indywidualizację usług
5%	Realizuje wszystkie usługi powyżej ustawowego minimum

OBAWY O ZASOBY KADROWE

- 69%** Tylu badanych nie mogło zrekrutować ostatnio pracowników
- 68%** Pracownicy, którzy **uważają swoje wynagrodzenie za niskie**
- 53%** Rekrutacja nie powiodła się ze względu na niskie wynagrodzenie
- 31%** Respondenci, którzy odczuwają wypalenie zawodowe
- 22%** Respondenci, których **satysfakcjonuje poziom ich wynagrodzenia**
- 44%** **Miało problem z zatrudnieniem pracownika w ostatnich 2 latach**
- 32%** Tylu rekrutowanych pracowników **nie spełniło oczekiwań pracodawcy**

NIEDOPASOWANIE PRZEPISÓW DO DI

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

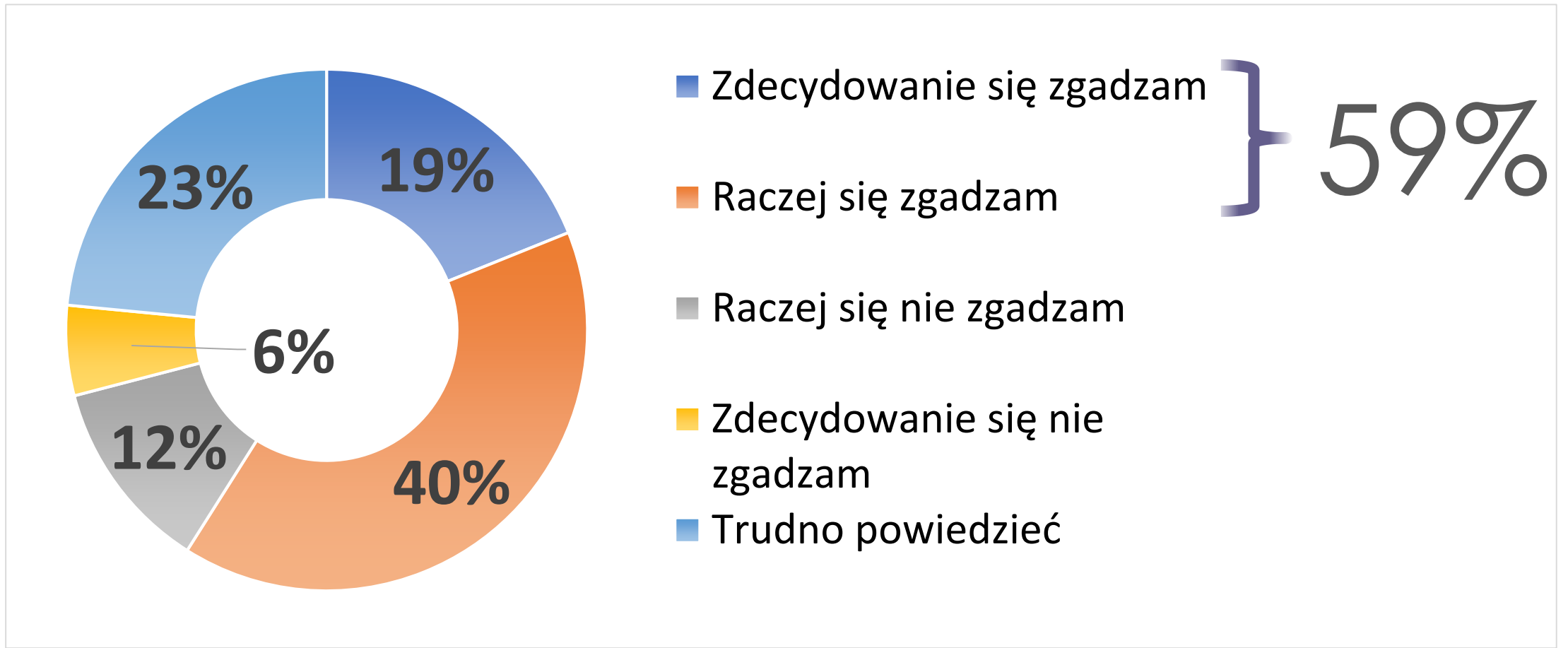

2.

JASNA, UCZCIWA I KLAROWNA KOMUNIKACJA I NARRACJA DO WSZYSTKICH INTERESARIUSZY – DI BUDZI RÓŻNE NADZIEJE, OBAWY I NIEPOKOJE

- Narracja i komunikacja są kluczowe: wszystko można opowiedzieć albo dobrze, albo źle.
- Proces DI budzi duże nadzieje odbiorców i pracowników pomocy społecznej
- DI budzi również lęki, obawy i niepewność

DI TO DOBRY KIERUNEK ZMIAN

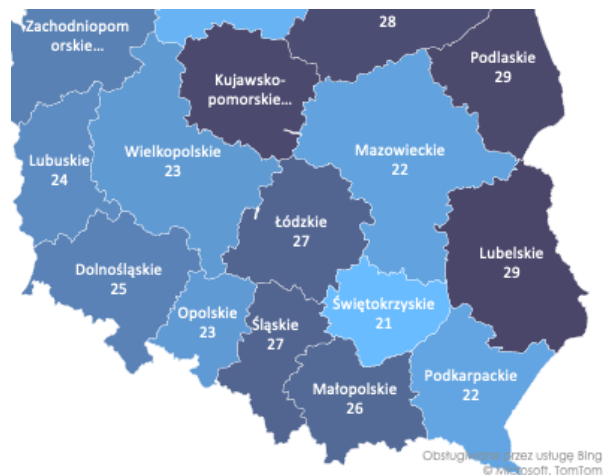
N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

DI TO SPORA NIEPEWNOŚĆ

- 61%** Badanych uważa, że **za mało wiemy o DI, i że jest to niewiadoma**
- 54%** Tylu respondentów **nie wie, czy DI jest dobrym kierunkiem**
- 38%** Uważa, że DI **spowoduje demontaż systemu wsparcia**
- 35%** Jest przekonane, że w DI **chodzi o oszczędności finansowe**
- 1/3** Taki odsetek badanych **nie ujawniał swojej wiedzy i przekonań**
- 24%** Obawia się, że DI **osłabi instytucje o wprowadzi chaos**
- 18%** Obawia się, że DI **przyniesie więcej szkód niż pożytku**

WSKAŹNIK OBAW

25

Wskaźnik dla kraju

28

Wskaźnik dla regionu

Ogółem	25
Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	28
Lubelskie	29
Lubuskie	24
Łódzkie	27
Małopolskie	26
Mazowieckie	22
Opolskie	23
Podkarpackie	22
Podlaskie	29
Pomorskie	21
Śląskie	27
Świętokrzyskie	21
Warmińsko-maz.	28
Wielkopolskie	23
Zachodniopomorskie	25

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

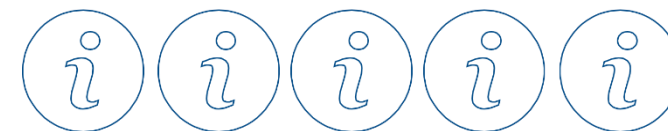

3.

PRZESĄDZENIE O ROLI PLACÓWEK INSTYTUCJONALNYCH, ZWŁASZCZA DPS

- Placówki stacjonarne są postrzegane jako ważny element systemu, cieszący się zaufaniem
- Mają potencjał instytucjonalny, który może być wykorzystany
- Niezbędny jest klarowny pomysł na to, jaka ma być ich rola w przyszłości

DPS MAJA DOBĄ OPINIĘ

TYLU BADANYCH
STWIERDZA, ŻE
DPS DAJE IM POCZUCIE
BEZPIECZEŃSTWA

94%

90%

TYLU DEKLARUJE,
ŻE LUBI PLACÓWKĘ
I „CZUJE SIĘ W NIEJ
DOBRZE”

N=707, ODBIORCY USŁUG STACJONARNYCH (GUPY II, III, V)

POTENCJAŁ TWORZENIA NOWYCH USŁUG

Rodzaj usługi	W tym roku	Za rok	Za 2-5 lat	Więcej niż 5 lat	Nigdy	Trudno powiedzieć
Wsparcie w gospodarstwie	22%	15%	11%	1%	6%	44%
Wsparcie psychologiczne	14%	15%	14%	2%	3%	52%
Specjalist. usługi opiekuńcze	11%	13%	12%	1%	5%	56%
Usługi opiekuńcze	10%	9%	11%	3%	9%	57%
Usługi cateringowe	10%	11%	12%	1%	10%	55%
Wspomagające, np. aktywizacyjne	10%	10%	11%	2%	5%	62%
Opieka wytchnieniowa	9%	21%	13%	1%	6%	49%
Teleopieka (opaski, teleporady)	8%	10%	12%	2%	13%	56%
Usługi asystenckie	5%	17%	12%	2%	4%	59%
Terapia zajęciowa	5%	8%	15%	3%	7%	62%

N< 615, REALIZATORZY USŁUG DLA SENIORÓW

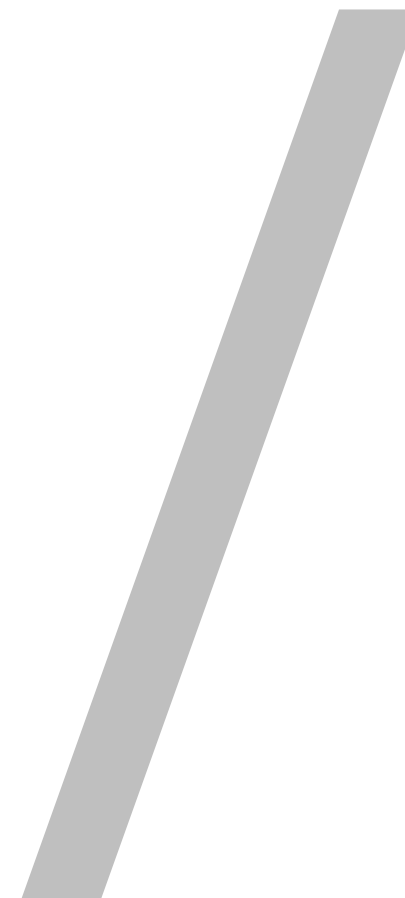
MIESZANY CHARAKTER WSPARCIA

75%

TYLU BADANYCH W PLACÓWKACH UWAŻA,
ŻE NIE ISTNIEJE REALNA SZANSA PRZEJŚCIA
W PEŁNI NA USŁUGI ŚRODOWISKOWE:
DPS JEST POTRZEBNYM ELEMENTEM SYSTEMU

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

4.

DWA PROBLEMY: WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA I WYKLUCZENIE CYRFOWE

- E-usługi są słabo rozpowszechnione w systemie wsparcia, istnieje duże wykluczenie cyfrowe odbiorców i instytucji
- Współpraca międzysektorowa – warunek DI – wymaga pobudzania współpracy i liderów tego procesu.

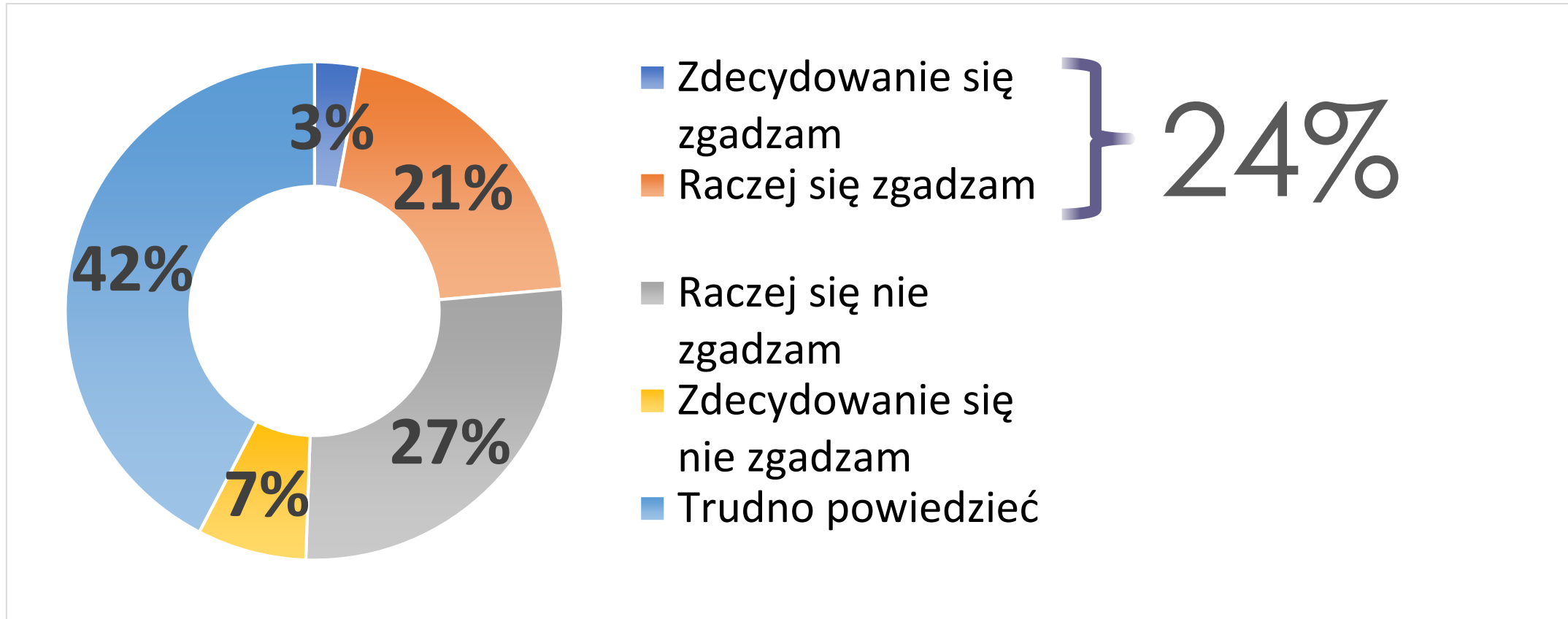
ZAPÓŹNIENIE CYFROWE - PROBLEM

Wykorzystywane rozwiązania	Ogółem	II	III	V
Dostęp do Internetu	38%	30%	46%	30%
Smartfon	35%	29%	40%	30%
Nie korzystam z żadnych rozwiązań	27%	32%	24%	29%
Teleporady zdrowotne, psychologiczne lub inne	26%	22%	25%	30%
e-konsultacje z lekarzem	13%	15%	13%	11%
Teleopieka z alarmem i przywołaniem pomocy	6%	5%	3%	13%

N=2419, ODBIORCY USŁUG SPOŁECZNYCH OBSZARY II, III, V

NIEGOTOWI NA E-USŁUGI?

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

E-WYKLUCZENIE W JOPS

Ocena wiedzy i doświadczenia	0	I	II	III	IV	V	VI
Nie mam ani wiedzy, ani doświadczenia	20%	4%	19%	22%	31%	19%	25%
Mam wiedzę, ale nie mam doświadczenia	27%	15%	31%	28%	27%	35%	23%
Mam wiedzę i doświadczenie	19%	48%	18%	14%	8%	17%	16%
Nie wiem, trudno powiedzieć	33%	33%	31%	35%	35%	30%	36%

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

STRATEGIA PRZECIW E-WYKLUCZENIU

75%

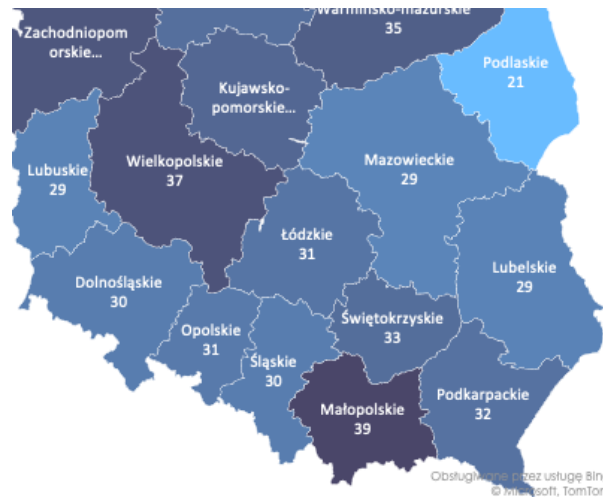
PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI
UWAŻA, ŻE TECHNOLOGIE
POPRAWIAJĄ JAKOŚĆ
OPIEKI

72%

RESPONDENTÓW WSKAZUJE,
ŻE WYKLUCZENIE CYFROWE
TO POWAŻNY PROBLEM
OSÓB STARSZYCH

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

WSKAŹNIK POTENCJAŁU E-USŁUG

32

Wskaźnik dla kraju

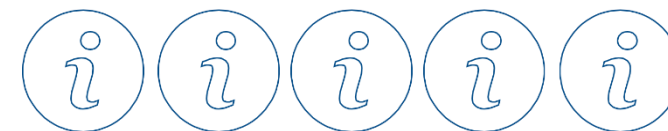
35

Wskaźnik dla regionu

Ogółem	32
Dolnośląskie	30
Kujawsko-pomorskie	34
Lubelskie	29
Lubuskie	29
Łódzkie	31
Małopolskie	39
Mazowieckie	29
Opolskie	31
Podkarpackie	32
Podlaskie	21
Pomorskie	32
Śląskie	30
Świętokrzyskie	33
Warmińsko-mazurskie	35
Wielkopolskie	37
Zachodniopomorskie	36

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

JOPS OTWARTE NA WSPÓŁPRACĘ?

75%

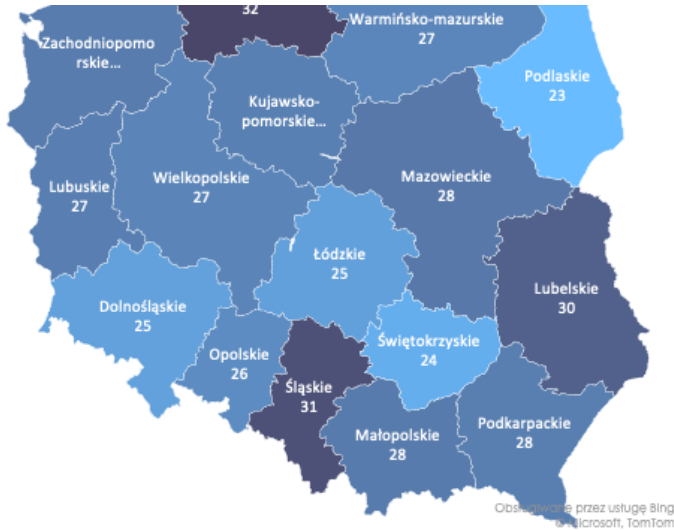
DOBRZE OCENIA
OTWARTOŚĆ
PRACOWNIKÓW NA
WSPÓŁPRACĘ

25%

REALIZUJE ZADANIA
TYLKO NA BAZIE
WŁASNYCH
ZASOBÓW

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

WSKAŹNIK WSPÓŁPRACY

28

Wskaźnik dla kraju

27

Wskaźnik dla regionu

Ogółem	28
Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	27
Lubelskie	30
Lubuskie	27
Łódzkie	25
Małopolskie	28
Mazowieckie	28
Opolskie	26
Podkarpackie	28
Podlaskie	23
Pomorskie	32
Śląskie	31
Świętokrzyskie	24
Warmińsko-mazurskie	27
Wielkopolskie	27
Zachodniopomorskie	28

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

1.

WSPARCIE PROCESU DI PRZEZ SAMORZĄDY LOKALNE (GMINY I POWIATY)

- DI jest priorytetem tylko dla 8% włodarzy gmin, zaledwie 1/5 burmistrzów i wójtów uważa, że ich rola jest istotna we wdrażaniu DI
- DI powinno uzyskać priorytet na poziomie gminnym, jako ważny dla mieszkańców i instytucji kierunek zmian.

NISKIE ZAANGAŻOWANIE JST

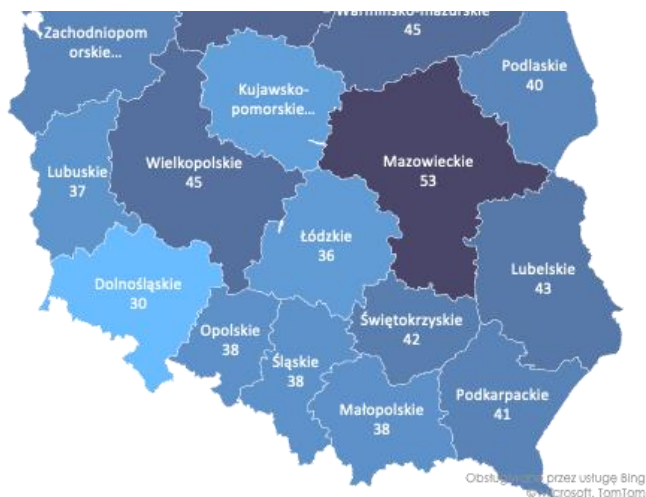
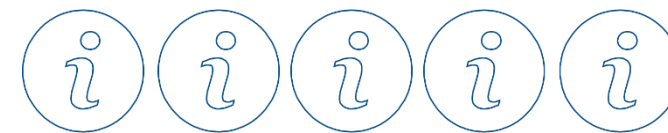
20%

TYLU DECYDENTÓW W
GMINACH DOSTRZEGA,
ŻE ROLA WŁADZ JST
JEST KLUCZOWA

8%

SAMORZĄDOWCÓW
UWAŻA, ŻE DI JEST
DLA NICH OBECNIE
PRIORYTETEM

WSKAŹNIK PRZYGOTOWANIA JST DO DI

41

Wskaźnik dla kraju

45

Wskaźnik dla regionu

Ogółem	41
Dolnośląskie	30
Kujawsko-pomorskie	35
Lubelskie	43
Lubuskie	37
Łódzkie	36
Małopolskie	38
Mazowieckie	53
Opolskie	38
Podkarpackie	41
Podlaskie	40
Pomorskie	46
Śląskie	38
Świętokrzyskie	42
Warmińsko-mazurskie	45
Wielkopolskie	45
Zachodniopomorskie	40

N= 531, PRZEDSTAWICIELE GMIN – PRÓBA REPREZENTATYWNA

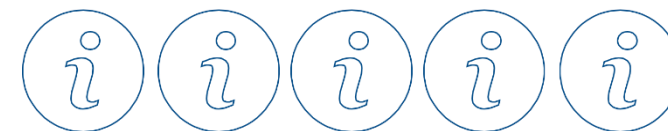

2.

PODNIESIENIE POZIOMU WIEDZY NA TEMAT TWORZENIA DIAGNOZ I ANALIZ (*EVIDENCE-BASED POLICY*) – WSPARCIA GMIN W TWORZENIU LPDI

- Jedynie 40% JOPS prowadzi analizę potrzeb mieszkańców pod kątem usług
- Tylko kilka procent gmin dysponuje diagnozami i analizami pod kątem DI
- Sytuacja wymaga praktycznych szkoleń, manuali, skryptów do badań

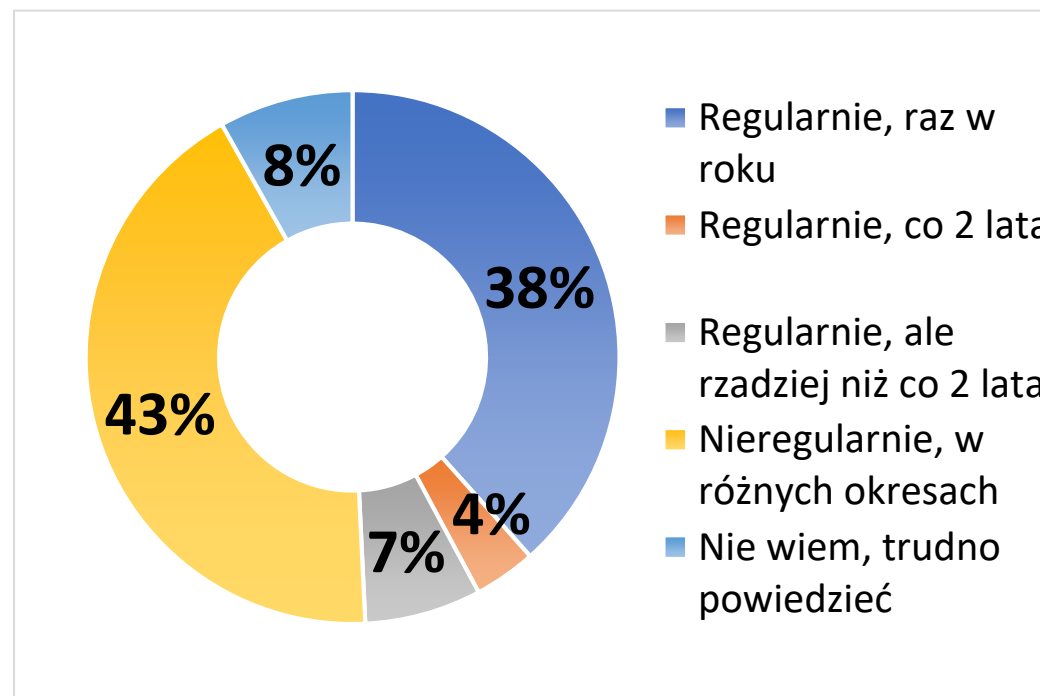
BRAK ANALIZ

Placówki, które posiadają analizy i diagnozy

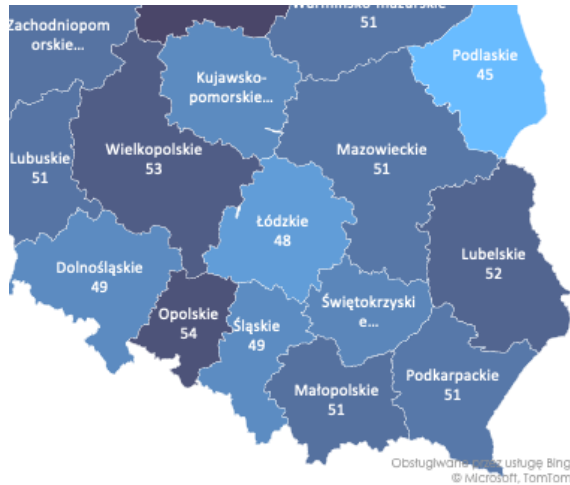
40%

CZĘSTOTLIWOŚĆ (W PRZYPADKU POSIADANIA)

N=2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH, CZĘSTOTLIWOŚĆ N=1117

WSKAŹNIK ZAANGAŻOWANIA WE WDRAŻANIU

51

Wskaźnik dla kraju

51

Wskaźnik dla regionu

Ogółem	51
Dolnośląskie	49
Kujawsko-pomorskie	49
Lubelskie	52
Lubuskie	51
Łódzkie	48
Małopolskie	51
Mazowieckie	51
Opolskie	54
Podkarpackie	51
Podlaskie	45
Pomorskie	55
Śląskie	49
Świętokrzyskie	50
Warmińsko-mazurskie	51
Wielkopolskie	53
Zachodniopomorskie	51

N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

Jakich usług najbardziej potrzeba, by odbiorcy usług mogli pozostać w środowisku?

USŁUGA	Ogółem	Seniorzy	Usługi w domu	Usługi w DDP
Pomoc w robieniu zakupów	50%	46%	46%	53%
Pomoc w sprawach urzędowych	49%	43%	42%	55%
Zawożenie w różne miejsca	44%	44%	37%	48%
Towarzyszenie u lekarza	42%	35%	38%	46%
Naprawa usterki w domu	42%	41%	39%	46%
Rozmowy, wspólne zajęcia	40%	35%	32%	45%
Pomoc w sprzątnięciu w domu	32%	29%	31%	36%
Przygotowywanie posiłku	32%	16%	28%	36%
Wparcie finansowe	29%	14%	22%	32%
Wykup leków i ich podawanie	26%	15%	26%	30%
Czynności higieniczne (np. kąpiel)	15%	9%	22%	15%
Brak wsparcia przez rodzinę	12%	13%	15%	10%

N=1712, ODBIORCY USŁUG SPOŁECZNYCH W OBSZARACH II, III I IV

Jakich usług potrzeba, by pozostać w środowisku – wg odbiorców usług środowiskowych

USŁUGA	Ogółem	Seniorzy
Wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych	34%	38%
Drobne naprawy w domu	32%	25%
Wsparcie psychologiczne w samotności, złym nastroju	30%	37%
Przygotowanie posiłków, pranie, sprząatanie	28%	22%
Udział w wydarzeniach kulturalnych, spotkaniach	28%	29%
Transport z domu w różne miejsca	27%	26%
Pomoc w robieniu zakupów	27%	30%
Zapewnienie kontaktu z otoczeniem	24%	27%
Domowe wizyty lekarza i pielęgniarki	24%	21%
Większa liczba znajomych i przyjaciół, towarzystwo	23%	26%
Opiekun, by wyjść na spacer, spotkanie	20%	14%
Rehabilitacja medyczna, fizjoterapia	18%	13%

N=1712, ODBIORCY USŁUG SPOŁECZNYCH W OBSZARACH II, III I V

W jakim zakresie wspiera seniorów rodzina?

Rodzaj wsparcia	Ogółem	Seniorzy	Usługi w domu	Usługi w DDP
Pomoc w robieniu zakupów	50%	46%	46%	53%
Pomoc w sprawach urzędowych	49%	43%	42%	55%
Zawożenie w różne miejsca	44%	44%	37%	48%
Towarzyszenie u lekarza	42%	35%	38%	46%
Naprawa usterki w domu	42%	41%	39%	46%
Rozmowy, wspólne zajęcia	40%	35%	32%	45%
Pomoc w sprzątnięciu w domu	32%	29%	31%	36%
Przygotowywanie posiłku	32%	16%	28%	36%
Wparcie finansowe	29%	14%	22%	32%
Wykup leków i ich podawanie	26%	15%	26%	30%
Czynności higieniczne (np. kąpiel)	15%	9%	22%	15%
Brak wsparcia przez rodzinę	12%	13%	15%	10%

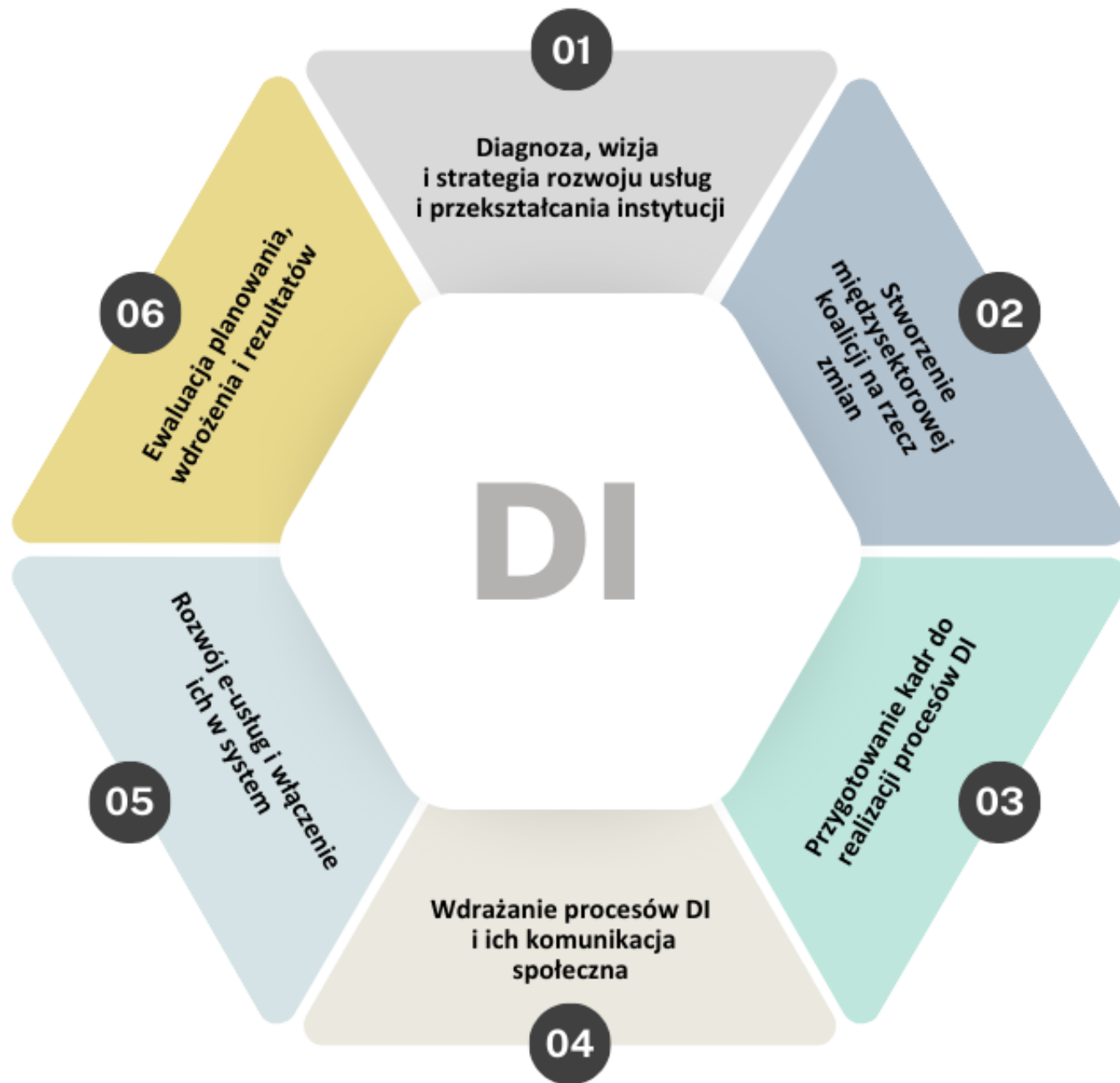
N=615, ODBIORCY USŁUG DLA SENIORÓW (GRUPA V)

3.

ROZWIJANIE WIELOSEKTOROWOŚCI

- Jedynie 40% JOPS prowadzi analizę potrzeb mieszkańców pod kątem usług
- Tylko kilka procent gmin dysponuje diagnozami i analizami pod kątem DI
- Sytuacja wymaga praktycznych szkoleń, manuali, skryptów do badań

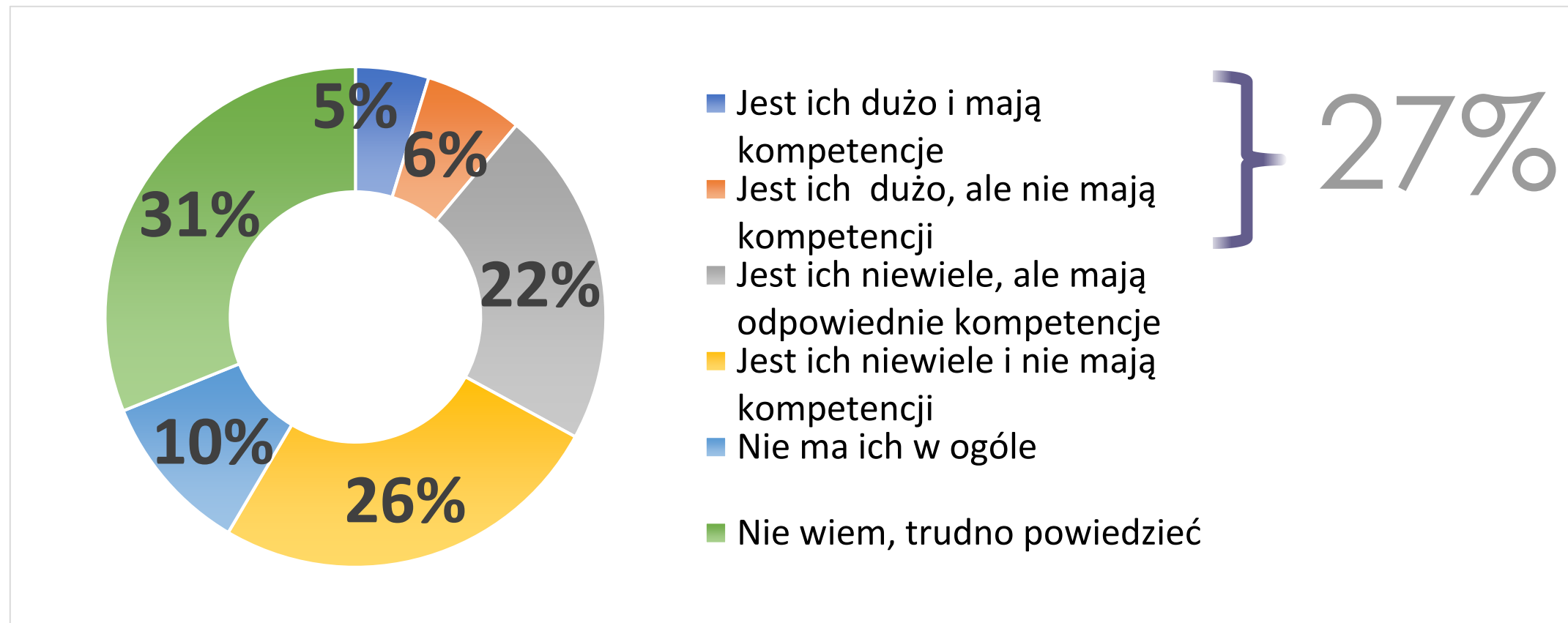
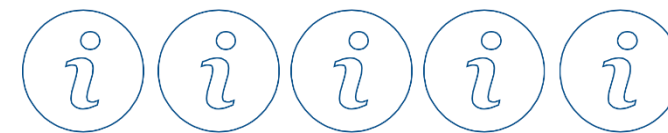

ORGANIZACYJNA WSOBNOŚĆ

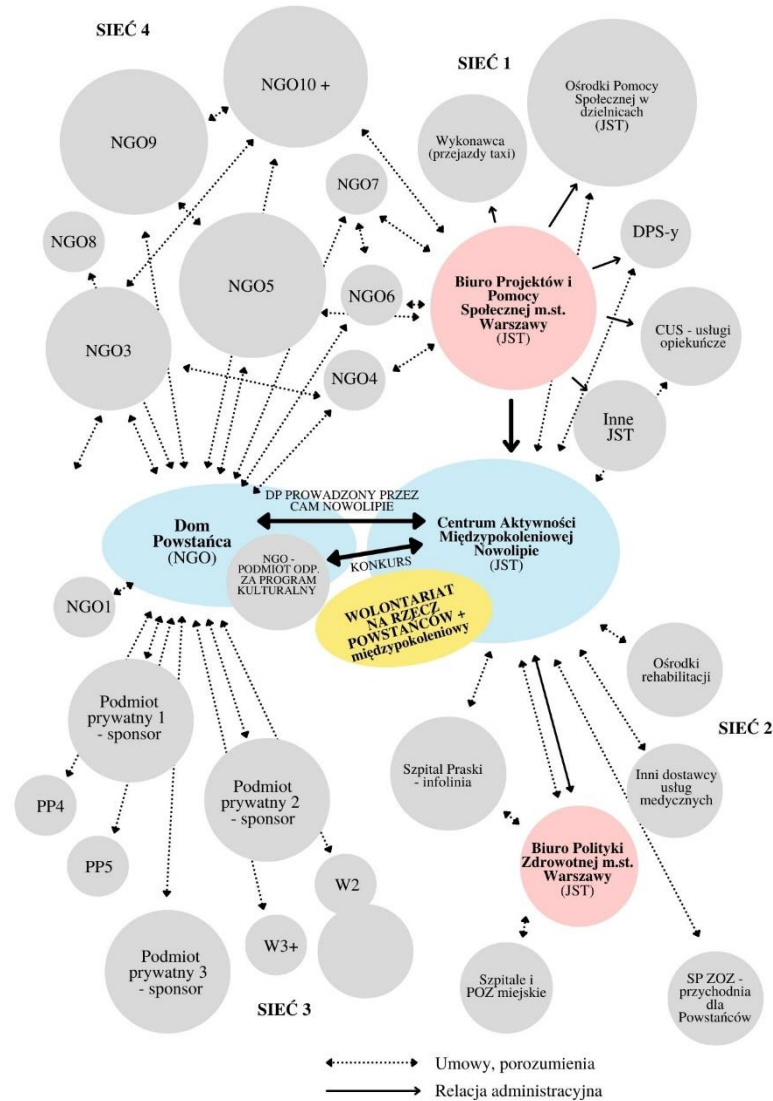
---

1. Instytucje deklarują otwartość na współpracę (75% dobrze ocenia ten wymiar), ale jej realny zakres jest w rzeczywistości dość wąski.
2. **Kuleje nawet współpraca instytucjonalna! Współpraca jest tam, gdzie są dobre osobiste relacje, często tylko doraźnie, a nie po to by stworzyć łańcuch wsparcia.**
3. Co czwarta jednostka realizuje zadania wyłącznie na bazie własnych zasobów (55% – we współpracy).
4. Częste są opinie, że współpraca z podmiotami zewnętrznymi **„to komplikacja, niepotrzebny kłopot”** , „łatwiej i taniej zrobić to samo we własnym zakresie”, **„nie dowożą jakości”**, „są skupione na sobie”.

BRAK LOKALNYCH PODMIOTÓW DO WSPÓŁPRACY

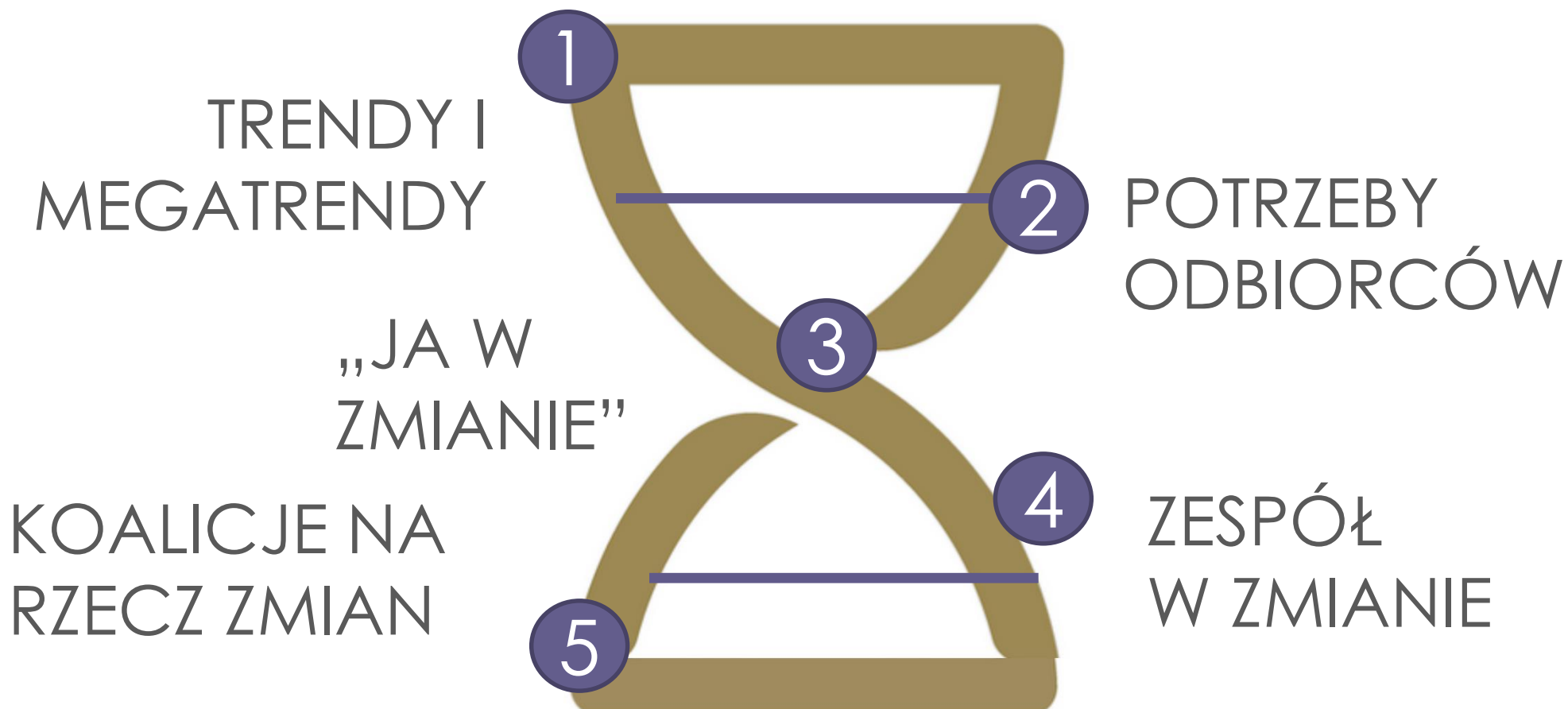
N= 2650, REALIZATORZY USŁUG SPOŁECZNYCH

Sieć podmiotów kooperujących w dostarczaniu usług społecznych dla Powstańców Warszawskich

Katalog usług: dzienny dom pobytu (2018), usługi rehabilitacyjne, catering do domu, usługi opiekuńcze, wolontariat towarzyszący, usługi transportowe, wsparcie w załatwianiu różnych spraw, wsparcie psychologiczne.

„KLEPSYDRA ZMIAN”

PRAKTYCZNE WYZWANIE NA NAJBLIŻSZE MIESIĄCE:

**PRZYGOTOWANIE
JOPS W ZAKRESIE
ZARZĄDZANIE
ZMIANA**

Wyzwania polityki społecznej w kontekście deinstytucjonalizacji

Paweł Rabiej

Uczelnia Korczaka
Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

